

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу
(повна назва кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 242 «Туризм»
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою «Туризм»
(назва освітньої програми)

на тему: «ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО
ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В ОДЕСЬКОМУ РЕГІОНІ»

Виконавець
студентка ЦЗВФН
Шитькова Марія Ігорівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Науковий керівник

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)
Давиденко Ірина Володимирівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Одеса 2022

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що Одеський регіон є одним із визнаних лідерів серед регіонів України за масштабами туристичного потенціалу. Активний розвиток туристичної діяльності в регіоні став можливим завдяки наявним унікальним природним ресурсам, вигідному економіко-географічному положенню, самобутній культурі та розвиненому демографічному й соціально-економічному потенціалу. Таке поєднання ресурсів дало змогу розвивати практично всі види туризму на території області, формувати курортно-рекреаційні та туристичні системи, які не лише приносять дохід в регіональний та місцеві бюджети, а є визначальним фактором зростання конкурентоспроможності території.

Питанням розвитку сільського зеленого туризму як перспективного напряму розвитку підприємництва на селі присвячені праці таких вітчизняних учених, як В. Васильєв, В. Герасименко, П. Горішевський, В. Дарчук, В. Кифяк, М. Костиця, С. Нездоймінов, М. Рутинський, Т. Ткаченко та інші науковці. Проте, виникає необхідність у більш глибокому дослідженні цього виду туризму як перспективного напряму розвитку загального піднесення економічного рівня України та її регіонів.

Метою дослідження є аналіз розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

Для реалізації мети дослідження необхідно було вирішити низку взаємопов'язаних *завдань*:

- визначити сутність та особливості сільського зеленого туризму;
- сформулювати правові засади регулювання сільського зеленого туризму в Україні;
- розглянути світовий досвід розвитку сільського зеленого туризму;
- проаналізувати потенціал розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України;
- надати оцінку стану розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні;
- дослідити потенційний попит на послуги сільського зеленого туризму Одеського регіону;
- розробити пропозиції щодо створення нового туристичного продукту;
- обґрунтувати доцільність використання маркетингових інструментів для просування сільського зеленого туризму Одеського регіону

Об'єктом дослідження є процес розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів розвитку економічних відносин, що виникають в процесі функціонування сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

Методи дослідження. З метою досягнення поставлених завдань у роботі використовувалися такі методи дослідження: узагальнення та систематизації (для визначення сутності понять «сільський зелений туризм»);

системного і комплексного аналізу (для визначення тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в регіонах України); розрахунково-аналітичні та порівняльні методи (для дослідження сучасних тенденцій розвитку сільського зеленого туризму в регіонах); метод SWOT-аналізу; метод побудови точки беззбитковості (для визначення доцільності впровадження запропонованого туристичного продукту); графічні й табличні методи (для наочного зображення статистичного матеріалу, візуалізації теоретичних та практичних положень).

Інформаційна база дослідження. Інформаційна база дослідження. Інформаційно-нормативною базою дослідження стали закони України, Укази Президента України, нормативні документи Кабінету Міністрів України, офіційні матеріали Державної служби статистики України, офіційні матеріали Державної служби статистики України у Одеській області Одеської обласної державної адміністрації, офіційні матеріали та публікації міжнародних організацій, наукові публікації вітчизняних і зарубіжних учених, матеріали науково-дослідної роботи кафедри туристичного та готельно-ресторанного бізнесу Одеського національного економічного університету.

Структура і обсяг роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (76 найменувань). Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 87 сторінок комп'ютерного тексту. Основний зміст викладено на 78 сторінках. Робота містить 9 таблиць, 21 рисунок.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі *«Теоретичні основи розвитку сільського зеленого туризму»* визначено сутність сільського зеленого туризму, представлено нормативне регулювання даного виду туризму, проаналізовано світовий досвід розвитку даної діяльності.

У другому розділі *«Дослідження розвитку сільського зеленого туризму в Україні»* проведено оцінку потенціалу розвитку сільського зеленого туризму в Україні та Одеському регіоні, проаналізовано стан розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні, досліджено потенційний попит на послуги сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

У третьому розділі *«Обґрунтування рекомендацій щодо перспективних напрямків розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні»* внесені пропозиції щодо просування продуктів сільського зеленого туризму в Одеському регіоні, розроблений новий туристичний продукт, наведені шляхи його просування.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. На сьогодні не існує однозначного підходу щодо визначення сутності сільського туризму не тільки в Україні, але і в інших країнах Європи. Це насамперед пов'язано з різними підходами до туризму як виду підприємницької діяльності в сільській місцевості. Розглянувши різні підходи до трактування поняття «сільський зелений туризм», під сільським зеленим туризмом будемо розуміти специфічну форму відпочинку в приватних господарствах сільської місцевості з використанням майна та трудових ресурсів особистого селянського, підсобного або фермерського господарства, природно-рекреаційних особливостей місцевості та культурної, історичної та етнографічної спадщини регіону.

2. Сільський зелений туризм розглядається в законодавчих актах як один із засобів отримання доходів сільським населенням, як компонент комплексного розвитку сільських територій і сільської інфраструктури, а також як один із чинників стратегії подолання бідності у сільській місцевості. Актуальною проблемою правової підтримки сільського туризму є формування організаційно-господарського механізму його функціонування.

3. Кожна країна обирає свої методи організації сільського зеленого туризму і в процесі розвитку цього бізнесу єдиного рецепту успіху не існує. Однак, у більшості країн Європи заняття сільським зеленим туризмом заохочується на державному рівні. У туристичному бізнесі сільський зелений туризм розглядається як дуже дохідний вид діяльності, який займає свою визначену нішу на європейському туристичному ринку і має значні обсяги продажів та залучення туристів.

4. Україна має значний потенціал розвитку сільського зеленого туризму. За даними Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму, в Україні сьогодні налічується близько 1600 садиб, що надають послуги сільського зеленого туризму. Понад 1000 садиб розташовано в західних областях. Але поступово нарощують кількість об'єктів сільського зеленого туризму Поділля, Центральний та Південний регіони України.

Для Одеської області характерним є низький рівень офіційної реєстрації суб'єктів сільського зеленого туризму. Так, за даними Державної служби статистики України, в Одеській області кількість фізичних осіб підприємців у сфері сільського зеленого бізнесу становить 3 садиви, а як свідчать матеріали спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в регіоні кількість сільських садиб становить 46 одиниць. Зауважимо, що реальної ситуації щодо сільського зеленого туризму статистичний облік не відображає – офіційні дані занижені. Це визвано неврегульованістю організаційних, правових та юридичних норм розвитку сільського зеленого туризму як в Україні, так і в Одеській області. Також, однією із найбільш гострих проблем сільського зеленого туризму є занепад або ж зникнення українського села. Це обумовлюється міграцією селян за кордон та переїзд до урбанізованих міст.

5. Сільський зелений туризм на Одещині розвинутий слабкіше, ніж в багатьох інших регіонах України. Так, у сільських садибах регіону протягом 2017 – 2019 років було розміщено 2% загальної кількості туристів, дохід від яких складає 1,57% від загальної суми доходів в сфері сільського зеленого туризму в цілому по Україні за рік. При чому показники 2019 року менші за показники 2017 року. Це свідчить про те, що в інших регіонах сільський зелений туризм розвивається більш високими темпами ніж в Одеському регіоні. На даний час відсутні статистичні дані за 2020 та 2021 роки, тому стверджувати чи змінилась ситуація на ринку сільського зеленого туризму регіону на сьогоднішній день не є можливим.

За результатами SWOT- аналізу можна зробити висновок, що Одещина має значний потенціал та багато сильних сторін для розвитку сільського зеленого туризму. Найбільш впливовими негативними факторами на даний момент є, безперечно, військові дії на території України, що спричиняють загрозу життю та здоров'ю та значні руйнування інфраструктурних об'єктів. Будь-яка туристична діяльність не є можливою поки тривають бойові дії та відбуваються ракетні обстріли, в тому числі й території Одеської області. Також потенційну загрозу несе формування негативного іміджу та сприйняття України як території, де може бути небезпечно серед іноземних туристів. Такі іміджеві загрози можуть стримувати потенційний іноземний попит на відвідування країни. Також, безперечно, суттєвою загрозою є відсутність чіткого законодавства з приводу сільського зеленого туризму. Поки на законодавчому рівні не будуть прийняті необхідні документи, які чітко регламентуватимуть визначення, права та обов'язки суб'єктів ринку, складно говорити про майбутній стрімкий розвиток цього виду туризму.

6. Для оцінки потенційного попиту на послуги сільського зеленого туризму в Одеському регіоні було проведено анкетування, у якому прийняли участь представники місцевого самоврядування, фермери та приватні підприємці, викладачі освітніх закладів, здобувачі освіти, працівники сфери туризму та інших підприємств. За результатами проведеного анкетування було виявлено, що серед серйозних проблем, які гальмують процес розвитку сільського зеленого туризму в регіоні, недосконалість законодавчої бази щодо розвитку сільського зеленого туризму; відсутність якісної інфраструктури (умов проживання, транспорту, необхідного сервісу); необізнаність потенційних відвідувачів про можливості розвитку даного виду туризму; відсутність підтримки з боку держави та органів місцевого врядування. Серед засобів, що зможуть зробити місцевість цікавою для туристів, на думку опитуваних, є: розвиток інфраструктури, поліпшення якості послуг, активна рекламна кампанія, розширення повноважень органів державної влади, надання повноважень об'єднаним територіальним громадам. На сучасному етапі стрімкого розвитку об'єднаних територіальних громад визначено засоби впливу сільського зеленого туризму, а саме: підвищення туристичного потенціалу регіону, стимулювання розвитку малого та середнього бізнесу, розвиток інфраструктури, підвищення позитивного іміджу регіону, розвиток сільських територій.

7. В роботі обґрунтовано пропозицію впровадження нового туристичного продукту сільського зеленого туризму «Подорож до с. Кубей» в Болградському районі Одеської області. У роботі було розроблено триденний тур до даної місцевості та запропоновано програму перебування туристів. Даний тур розрахований на цінителів колориту життя в сільській місцевості, традицій українського народу, бессарабських ремесел та кухні. Згідно проведених розрахунків точка безбитковості туру «Подорож до с. Кубей» складає 41 особа, що, в цілому, є цілком реальним.

8. У роботі доведено, що просування продуктів сільського зеленого туризму власниками сільських садіб за рахунок активного використання маркетингового інструментарію може підвищити ефективність використання потенціалу Одеського регіону. Тому для просування послуг сільського зеленого туризму Одещини дуже важливо використовувати існуючі світові тенденції з врахуванням реальної автентичності сільського колориту. У роботі визначено ключові механізми просування й реалізації продукту сільського зеленого туризму, обґрунтовано рекомендації щодо специфіки використання соціальних мереж Інстаграм та Фейсбук для просування туристичного продукту.

АНОТАЦІЯ

Шитькова М.І. «Перспективні напрями розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 242 «Туризм» за освітньою програмою «Туризм» – Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

Кваліфікаційна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків.

Об'єкт дослідження – процес розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних і практичних аспектів розвитку економічних відносин, що виникають в процесі функціонування сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

Метою роботи є аналіз розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

У роботі проаналізовано загальні поняття та особливості розвитку сільського зеленого туризму. Досліджено потенціал та сучасний стан розвитку сільського зеленого туризму в Україні та Одеському регіоні. Обґрунтовано пропозиції щодо розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

За результатами дослідження запропоновано рекомендації щодо перспективних напрямів розвитку сільського зеленого туризму в Одеському регіоні, розроблено новий продукт сільського зеленого туризму в Одеському регіоні.

Ключові слова: туризм, сільський зелений туризм, сільська садиба, агрооселя, туристичний продукт.

ANNOTATION

Shytkova M.I. «Perspective directions of development of rural green tourism in the Odesa region »

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 242 «Tourism» for the educational program «Tourism». – Odesa National Economics University. – Odessa, 2022.

The qualifying work consists an introduction, three chapters, conclusions, list of sources used and applications.

The object of the research is the process of development of rural green tourism in the Odesa region.

The subject of the research is a set of theoretical and practical foundations of the development of economic relations arising in the process of functioning of rural green tourism in the Odesa region.

The aim is to analyze the development of rural green tourism in the Odessa region.

The general concepts and peculiarities of rural green tourism development are analyzed in the work. The potential and current state of development of rural green tourism in Ukraine and Odesa region are studied. Proposals for the development of rural green tourism in the Odesa region are substantiated.

Recommendations are offered in relation to perspective directions of development of rural green tourism in the Odesa region, the new product of rural green tourism is worked out in the Odesa region.

Key words: tourism, rural green tourism, rural farmstead, agree dwelling, tourist product.